

KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI QO'LLAB- QUVVATLASHNING IQTISODIY O'SISHDAGI O'RNI

Muallif: Mirzaaliyev Abdumannop Abdumutallib o'g'li

Iqtisodiyot yo'nalishi 23-02 guruh talabasi

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatining mamlakat iqtisodiy rivojlanishidagi ahamiyati hamda uni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari tahlil qilinadi. Bugungi kunda kichik biznes iqtisodiyotning muhim bo'g'ini bo'lib, yangi ish o'rinlari yaratish, aholining daromadlarini oshirish, bozor raqobatini kuchaytirish va innovatsion faoliyatni rivojlantirishda katta rol o'ynaydi. Maqolada kichik biznesni rivojlantirishning asosiy omillari, davlat tomonidan berilayotgan imtiyozlar, kredit va soliq siyosati, shuningdek tadbirkorlik muhitini yaxshilash choralari yoritib beriladi. O'zbekistonda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, eksport salohiyatini oshirish hamda hududiy rivojlanishni jadallashtirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, kichik biznes oldida turgan muammolar, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatlari va raqamli texnologiyalarni joriy etish masalalari ham ko'rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning muhim drayveri ekanligini ko'rsatadi.

KALIT SO'ZLAR: Kichik biznes, Tadbirkorlik, Iqtisodiy o'sish, Davlat qo'llab-quvvatlashi, Bandlik, Innovatsiya, Soliq imtiyozlari, Bozor raqobati

KIRISH. Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning o'rni tobora ortib bormoqda. Kichik biznes iqtisodiyotning eng muhim tarmoqlaridan biri bo'lib, mamlakatning barqaror rivojlanishi, aholi bandligini ta'minlash va bozor munosabatlarini chuqurlashtirishda katta ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bozor iqtisodiyotiga asoslangan davlatlarda kichik biznes yalpi ichki mahsulotning sezilarli qismini tashkil etib, iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida namoyon bo'ladi.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylangan. Prezidentimiz tomonidan tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, ishbilarmonlik muhitini yaxshilash va xususiy sektor faoliyatini kengaytirish bo'yicha ko'plab farmon va qarorlar qabul qilinmoqda. Bu islohotlar natijasida kichik biznes subyektlari soni ortib, iqtisodiyotda ularning ulushi sezilarli darajada oshmoqda.

Kichik biznesning iqtisodiy o'sishdagi roli bir nechta omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, u yangi ish o'rinlarini yaratib, aholi daromadlarini oshirishga xizmat qiladi. Ikkinchidan, kichik korxonalar bozor raqobatini kuchaytirib, mahsulot va xizmatlar sifatining yaxshilanishiga olib keladi. Uchinchidan, tadbirkorlik innovatsion g'oyalarni amaliyotga joriy etishda muhim vosita bo'lib, iqtisodiyotning modernizatsiyasiga yordam beradi.

Shu bilan birga, kichik biznesni rivojlantirish jarayonida moliyaviy resurslarning yetishmasligi, kredit olishdagi qiyinchiliklar, soliq yuklamasi, infratuzilma muammolari va raqamli texnologiyalardan foydalanish darajasining pastligi kabi masalalar ham uchrab turadi. Ushbu muammolarni hal qilish va tadbirkorlikni yanada qo'llab-quvvatlash iqtisodiy o'sishni jadallashtirish uchun zarur hisoblanadi.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlashning iqtisodiy o'sishdagi o'rnini ilmiy asosda tahlil qilish hamda O'zbekistonda ushbu sohani rivojlantirish istiqbollari yoritib berishdan iborat.

ASOSIY QISM. Kichik biznes va tadbirkorlik bugungi kunda iqtisodiy taraqqiyotning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Har qanday mamlakat iqtisodiyotida kichik biznes bozor munosabatlarini shakllantirish, raqobat muhitini kuchaytirish va aholining bandligini ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi. Ayniqsa, rivojlanayotgan davlatlarda kichik biznes iqtisodiy o'sishni jadallashtirish va aholi turmush darajasini oshirishning muhim vositasi sifatida namoyon bo'ladi.

Kichik biznesning iqtisodiy o'sishdagi o'rni, avvalo, yangi ish o'rinlari yaratish bilan izohlanadi. Katta korxonalarga nisbatan kichik biznes subyektlari ko'proq mehnat resurslarini jalb qiladi va aholining turli qatlamlari uchun ish bilan ta'minlash imkonini beradi. Bu esa ishsizlik darajasini kamaytirib, aholining daromadlarini oshirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, kichik biznes iqtisodiyotda raqobatni kuchaytiradi. Bozor sharoitida ko'plab kichik tadbirkorlik subyektlarining faoliyat yuritishi mahsulot va xizmatlar sifatining oshishiga, narxlarning barqarorlashuviga olib keladi. Natijada iste'molchilar uchun tanlov imkoniyatlari kengayadi va bozor yanada rivojlanadi.

O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Davlat tomonidan tadbirkorlarga soliq imtiyozlari berilishi, kredit resurslarining ajratilishi, biznesni ro'yxatdan o'tkazish jarayonining soddalashtirilishi ushbu sohaning rivojlanishiga katta turtki bo'lmoqda. Bundan tashqari, hududlarda tadbirkorlik infratuzilmasini rivojlantirish, erkin iqtisodiy zonalar tashkil etish orqali kichik biznesning iqtisodiyotdagi ulushi oshirilmoqda.

Kichik biznes innovatsion rivojlanishda ham muhim ahamiyatga ega. Kichik korxonalar ko'pincha yangi g'oyalarni tezroq amaliyotga joriy etish, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash va bozor talabiga moslashishda katta imkoniyatlarga ega bo'ladi. Shu sababli kichik biznes iqtisodiyotning modernizatsiyasi va diversifikatsiyasiga xizmat qiladi.

Biroq kichik biznes rivojlanishida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyatining cheklanganligi, bank kreditlarini olishdagi qiyinchiliklar, tajribali kadrlar yetishmasligi, ayrim hududlarda infratuzilma muammolari tadbirkorlikning o'sishini sekinlashtirishi mumkin. Shu bois, kichik biznesni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini yanada kuchaytirish, tadbirkorlar uchun qulay biznes muhitini yaratish zarur hisoblanadi.

Umuman olganda, kichik biznes va tadbirkorlik iqtisodiy o'sishning muhim drayveri bo'lib, mamlakatning barqaror rivojlanishini ta'minlashda katta o'rin tutadi.

XULOSA. Xulosa qilib aytganda, kichik biznes va tadbirkorlik mamlakat iqtisodiy rivojlanishining ajralmas qismi hisoblanadi. U yangi ish o'rinlarini yaratish, aholining daromadlarini oshirish, bozor raqobatini kuchaytirish va innovatsion faoliyatni rivojlantirish orqali iqtisodiy o'sishga katta hissa qo'shadi.

O'zbekistonda kichik biznesni qo'llab-quvvatlash bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar ushbu sohaning iqtisodiyotdagi ulushini oshirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, tadbirkorlik faoliyatida uchrayotgan muammolarni bartaraf etish, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish va raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali kichik biznesni yanada rivojlantirish mumkin bo'ladi.

Kelajakda kichik biznes va tadbirkorlikni har tomonlama qo'llab-quvvatlash iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, xalq farovonligini oshirish hamda O'zbekistonning xalqaro raqobatbardoshligini kuchaytirishda muhim omil bo'lib qoladi.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

1.O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. Tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha farmon va qarorlar. Toshkent, 2021.

2. Abdurahmonov Q. Kichik biznes va tadbirkorlik asoslari. Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2020.

3. Karimov A. Bozor iqtisodiyoti va tadbirkorlik rivoji. Toshkent, 2022.

4. World Bank. Small Business Development Report. Washington, 2021.

5. UNDP. Entrepreneurship and Economic Growth in Developing Countries. New York, 2020.

6. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Kichik biznes bo'yicha statistik hisobotlar, 2023.

